

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Білоцерківського районного управління поліції Головного
управління Національної поліції в Київській області
18.03.2026

м. Київ, 2026

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.03.2026 групою НПМ здійснено відвідування Білоцерківського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Київській області (далі – районне управління поліції, управління поліції, підрозділ поліції, РУП).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Коноплястий Сергій Миколайович – заступник начальника відділу інспектування об'єктів контролю в правоохоронних, судових органах та військових формувань Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Милостний Олексій Вікторович – представник громадської організації;

Беспальчук Тетяна Миколаївна – представник громадської організації.

Загальна інформація

Районне управління поліції розташоване за адресою: Київська область, м. Біла Церква, вул. Привокзальна, 3 (фото 1, 2).

Начальник районного управління поліції – Рудик Сергій Васильович.

Відвідування відбулося у присутності Мерзлюка Сергія Євгеновича – заступника начальника районного управління поліції та Штики Анатолія Геннадійовича – начальника сектору дотримання прав людини районного управління поліції.

Штатна чисельність працівників районного управління поліції складає 630 посад, із яких, станом на 18.03.2026, некомплект складає 97 посад (15,39 %).

Протягом 2026 року співробітники управління поліції затримали 30 осіб в межах кримінального процесуального законодавства та 44 особи за вчинення адміністративних правопорушень.

В управлінні поліції наявна кімната для затриманих, яка відповідно до Акту обстеження Білоцерківської окружної прокуратури Київської області від 14.11.2022 визнана придатною для утримання затриманих та доставлених осіб (фото 3-5). Водночас упродовж 2025–2026 років випадки поміщення осіб до зазначеної кімнати не зафіксовані у зв'язку з відсутністю такої необхідності, оскільки затримані особи одразу поміщаються до ізолятора тимчасового тримання, розташованого поруч.

На першому поверсі управління поліції облаштовано кімнати для проведення слідчих дій та кімнату для конфіденційного побачення адвоката із затриманими. Процесуальні дії із затриманими особами проводяться у зазначених кімнатах.

В управлінні поліції функціонує сектор дотримання прав людини, службові особи якого належним чином виконують обов'язки, передбачені статтею 212 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), щодо контролю за дотриманням прав затриманих осіб під час їх перебування у районному управлінні поліції. Зокрема, забезпечується фіксація всіх дій, що проводяться із залученням затриманої особи, із зазначенням часу їх початку та завершення, а також осіб, які їх здійснювали або були присутні під час їх проведення. Крім того, проводяться опитування затриманої особи та працівника поліції, який здійснив затримання, із обов'язковою відеофіксацією, а також інші передбачені законодавством заходи контролю.

У відповідності до вимог Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026, в районному управлінні поліції встановлені камери відеоспостереження з можливістю архівації даних не менше 30 діб.

Відповідно до вимог абзацу другого частини першої статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних», в управлінні поліції наявні попереджувальні знаки щодо здійснення відеоспостереження при вході до відповідних зон, включаючи кімнату для затриманих осіб, кімнату для проведення слідчих (процесуальних) дій та кімнату для конфіденційного побачення із захисником.

Під час відвідування групою НПМ оглянуті службові кабінети співробітників РУП, предметів, які можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску, не виявлено.

В управлінні поліції проводяться щотижневі комісійні обстеження приміщень та транспортних засобів з метою виявлення та вилучення сторонніх предметів, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим чи доставленим особам.

У посадових інструкціях працівників РУП передбачені положення про заборону катувань відповідно до статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування підрозділу поліції групою НПМ здійснено 07.02.2020. За його результатами Національній поліції України надано рекомендації, зокрема щодо проведення службових розслідувань за виявленими фактами, належного інформаційного забезпечення відвідувачів, забезпечення виконання вимог статей 212, 213 КПК України, облаштування службових приміщень відповідно до встановлених стандартів, недопущення порушення права на захист, належної реєстрації відвідувачів, усунення умов для можливого

заподіяння тілесних ушкоджень, а також кадрового та матеріально-технічного забезпечення підрозділу.

За результатами поточного відвідування встановлено, що більшість наданих рекомендацій виконано, водночас виявлено окремі недоліки, які потребують додаткового реагування.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Вибірковим аналізом документації встановлено, що упродовж 2025-2026 років до районного управління поліції надійшло 199 повідомлень від громадян та медичних закладів щодо можливих неправомірних дій працівників поліції, в тому числі, що стосувалися фактів побиття (нанесення тілесних ушкоджень), застосування спеціальних засобів, незаконного затримання тощо.

Зокрема, 02.03.2026 до управління поліції надійшло звернення, зареєстроване в Єдиному обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події (далі – ЄО) за № 1884, щодо затримання та нанесення тілесних ушкоджень особі працівниками поліції (діагноз: закрита черепно-мозкова травма, струс головного мозку).

Також 02.03.2026 до управління поліції надійшло звернення, зареєстроване в ЄО за № 968, щодо затримання та нанесення тілесних ушкоджень особі працівниками поліції (діагноз: перелом ребра).

Звернення аналогічного характеру надходили до управління поліції протягом 2026 року та зареєстровані в ЄО за №№: 1558, 10868, 10869, 1380, 1008, 1034, 1011, 5755, 5762, 687, 595, 2969, 2938, 319, 1704, 1702, 1703, 1678.

Крім того, аналогічні звернення надходили протягом 2025 року та зареєстровані в ЄО за №№: 77988, 8719, 8702, 76602, 75688, 8470, 75069, 75290, 8430, 8438, 75064, 74566, 8206, 73727, 8192, 8084, 72510, 72758, 72725, 72055, 71100, 70069, 7654, 69451, 7537, 68683, 7489, 7454, 7354, 7201, 65535, 6962, 65014, 61537, 6441, 61536, 61539, 6401, 59399, 6011, 58077, 5948, 57574, 57565, 5848, 5502, 52010, 5396, 5380, 5381, 5333, 51043, 5252, 49339, 5186, 48774, 5140, 48772, 5078, 5083, 5079, 48265, 47835, 47843, 4927, 4925, 4928, 4900, 45529, 44548, 4846, 42897, 4390, 40376, 40370, 40354, 39136, 39179, 39126, 4182, 4154, 3790, 3788, 3817, 3974, 3976, 3977, 3975, 36689, 36894, 4034, 37212, 37746, 3122, 29069, 31009, 3411, 31499, 3450, 33058, 3632, 3639, 34269, 3724, 34385, 2620, 2699, 25324, 25347, 25844, 26036, 2823, 27006, 27540, 2952, 28179, 28177, 2204, 2196, 2208, 20648, 2322, 22685, 2445, 23726, 24081, 2592, 2612, 2615, 1328, 1360, 1402, 1400, 14726, 1479, 15847, 17326, 1945, 1949, 18371, 18609, 7271, 768, 778, 799, 790, 8693, 933, 964, 10732, 13170, 13168, 1329, 233, 314, 321, 400, 3870, 499, 4179, 4813, 619, 625, 5955, 684, 687, 7253, 6, 145, 144, 562, 79, 86, 90, 137, 183, 209, 236.

У порушення вимог частини 4 статті 216 КПК України та частини 3 статті 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», в управлінні поліції склалася негативна практика розгляду повідомлень про можливі кримінальні правопорушення, вчинені працівниками поліції, без належного інформування відповідного територіального управління Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) та без реєстрації таких відомостей у Єдиному реєстрі досудових розслідувань (далі – ЄРДР).

За результатами розгляду вказаних повідомлень відомості про вчинення кримінальних правопорушень в ЄРДР не вносились, повідомлення до органів ДБР не надсилалися.

Водночас лише одиничні повідомлення ставали підставою для проведення службового розслідування, а викладена у них інформація належним чином не перевірена, відповіді заявникам надавалися лише у порядку, визначеному Законом України «Про звернення громадян».

Такий підхід, за якого дії працівників поліції оцінюються самими працівниками поліції, не може вважатися об'єктивним та суперечить вимогам кримінального процесуального законодавства.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) наголошує, що довіра до заборони катувань та жорстокого поводження підривається, коли посадовці, відповідальні за такі дії, уникають покарання. Відсутність швидкої, ефективної реакції на повідомлення про жорстоке поводження створює умови для безкарності та ставить під загрозу правозахисні принципи, підриває основи демократичного суспільства, оскільки відповідальні за розслідування та контроль особи ризикують стати співучасниками цих порушень.

Європейський комітет вважає, що навіть за відсутності формальної скарги органи влади мають бути зобов'язані за законом негайно відкривати кримінальні провадження та здійснювати їх розслідування при надходженні достовірної інформації про неналежне поводження. Для посилення відповідальності слід встановити обов'язок посадовців (поліцейських, керівництва в'язниць тощо) своєчасно повідомляти відповідні органи про такі випадки.

Крім того, Європейський комітет зазначає, що дисциплінарне розслідування є додатковим засобом проти жорстокого поводження і може здійснюватися паралельно до процедури кримінального розслідування. Дисциплінарна провинність кожного відповідного службовця має бути об'єктом систематичного контролю, незалежно від того, чи правопорушення, про яке йдеться, було визнане кримінальним злочином (СРТ/Inf(2004)28-part)¹.

Серед позитивних зобов'язань України за статтею 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод є, зокрема, розслідування усіх фактів неналежного поводження. При цьому до критеріїв ефективності розслідування

¹ <https://rm.coe.int/16806cd08b>.

зараховують: незалежність та неупередженість, ретельність, невідкладність, компетентність, залучення потерпілих та громадський контроль.

Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) вважає, що розслідування заяв про катування, нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання має бути ретельним, а це означає, що органи влади повинні завжди серйозно намагатися з'ясувати, що сталося, і не повинні покладатися на поспішні чи необґрунтовані висновки, щоб закрити розслідування, або використовувати їх як основу для своїх рішень (*El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*) § 183)².

2. Під час відвідування встановлено 66 випадків надходження до районного управління поліції протягом 2025-2026 років повідомлень від громадян про незаконні дії, в тому числі побиття здійснені військовослужбовцями, а в окремих випадках разом з працівниками поліції.

Так, 07.01.2026 до чергової частини РУП надійшло повідомлення про побиття особи військовослужбовцями Територіального центру комплектування та соціальної підтримки та працівниками поліції, яке зареєстроване в ЄО за № 1061.

Звернення аналогічного характеру надходили до управління поліції протягом 2026 року та зареєстровані в ЄО за №№: 881, 2537, 5129, 5137, 5138, 5919, 8220, 11517, 11709.

Крім того, аналогічні звернення надходили протягом 2025 року та зареєстровані в ЄО за №№: 12537, 13246, 13269, 13270, 13815, 13881, 14887, 21223, 24755, 26233, 26241, 26379, 27939, 28237, 29150, 29152, 29153, 30363, 31021, 34309, 34310, 36394, 39453, 42917, 43215, 45583, 45628, 47001, 47012, 47026, 53895, 54607, 54675, 55050, 56046, 56894, 58636, 59261, 59270, 59820, 60211, 60214, 60594, 62937, 62999, 64185, 64, 354, 68228, 68881, 68959, 70274, 70294, 70335, 72794, 72795, 74848.

Незважаючи на те, що в діях військовослужбовців можуть мати місце адміністративні чи дисциплінарні правопорушення інформація та матеріали посадовими особами управління поліції лише в одиничних випадках передавалась до підрозділів Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, до функцій якої, відповідно до статті 8 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», відноситься попередження, виявлення, припинення кримінальних та інших правопорушень, вчинених, у тому числі, працівниками Збройних Сил України під час виконання ними службових обов'язків.

Вказане свідчить про неефективне виконання органами Військової служби правопорядку у Збройних Силах України функцій, покладених на відомство пунктом 10 статті 8 Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», в частині забезпечення взаємодії з органами

² <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-115621%22%7D>

Національної поліції, іншими правоохоронними органами, у тому числі щодо обміну з ними інформацією для виявлення правопорушень.

3. Відповідно до статті 42 Закону України «Про Національну поліцію» працівники управління поліції для виконання покладених на них обов'язків уповноважені застосовувати вогнепальну зброю, спеціальні засоби, а також заходи фізичного впливу.

Відповідно до частини 6 статті 45 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Незважаючи на наявні факти застосування спеціальних засобів, службовими особами управління поліції не надано відомостей та документів (рапортів тощо) щодо письмового повідомлення працівниками, які застосовували фізичну силу чи спеціальні засоби, своїх безпосередніх керівників.

Зокрема, 24.02.2026 під час опитування інспектором з дотримання прав людини управління поліції затриманого [REDACTED]. останній повідомив про застосування до нього працівниками поліції спеціального засобу — кайданок. Водночас документи щодо повідомлення керівництва про застосування зазначеного заходу відсутні, перевірка обставин, правомірності та порядку його застосування не проводилася.

Аналогічні факти встановлено під час аналізу матеріалів щодо затримання [REDACTED]. (13.02.2026) та [REDACTED] (06.02.2026).

Зазначена ситуація зумовлена відсутністю у Національній поліції України встановленої процедури ведення облікової документації (журналів, книг тощо) для фіксації випадків застосування спеціальних засобів та заходів фізичного впливу.

Відсутність контролю за законністю та обґрунтованістю використання спеціальних засобів та заходів фізичного впливу підвищує ризик зловживань і порушень прав затриманих. Зазначене ускладнює проведення об'єктивних перевірок та розслідувань, послаблює відповідальність посадових осіб і підриває довіру до правоохоронних органів.

4. У порушення вимог правила 19.3 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць) перегородки санвузла, розміщеного в кімнаті для затриманих управління поліції, мають недостатні розміри та лише частково відділяють його від основного приміщення. Крім того, у санвузлі відсутні двері, що призводить до порушення права на приватність, оскільки не забезпечує можливості усамітнення утримуваних осіб. (фото 6, 7).

Європейський комітет у своїй Доповіді Уряду України щодо проведеного візиту в Україну з 16 по 27 жовтня 2023 року (СРТ/Inf (2024) 20)³ зазначав, що єдине питання, яке викликає реальне занепокоєння, полягає в тому, що, як і

³ <https://rm.coe.int/1680b0e1f9>

раніше, туалети в камерах для осіб, які тримаються разом, у всіх поліцейських установах (включаючи ті, що були нещодавно відремонтовані) лише частково розділені перегородками.

Зазначені факти потребують негайного виправлення, оскільки можуть виступати приводом до подання заяв проти України до ЄСПЛ з подальшим призначенням виплат значної суми коштів, як компенсації за моральну шкоду.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

5. Пунктом 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція відповідно до покладених на неї завдань вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я.

У порушення вимог частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, в районному управлінні поліції лише 75 працівників зі всього складу (за штатом 630) пройшли підготовку щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги та отримали відповідне посвідчення (сертифікат).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Головному управлінню Національної поліції України в Київській області забезпечити:

1.1. контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування районного управління поліції.

1.2. проведення службових розслідувань за фактами викладеними у звіті.

2. Білоцерківському районному управлінню поліції Головного управління Національної поліції в Київській області:

2.1. забезпечити неухильне дотримання вимог частини 4 статті 216 КПК України та частини 3 статті 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» шляхом негайного інформування відповідного територіального управління ДБР про всі відомі або отримані факти можливого вчинення кримінальних правопорушень працівниками поліції, а також реєстрації таких відомостей у ЄРДР у встановленому законом порядку;

2.2. запровадити в управлінні поліції внутрішній контрольний механізм за своєчасним направленням до територіальних підрозділів ДБР повідомлень про можливі неправомірні дії працівників поліції, а також забезпечити проведення службових розслідувань за кожним подібним фактом;

2.3. забезпечити контроль за обліком, законністю та обґрунтованістю використання спеціальних засобів та застосування заходів фізичного впливу;

2.4. обладнати санітарний вузол у кімнаті для затриманих дверима та перегородками відповідного розміру;

2.5. забезпечити проходження підготовки щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги працівниками поліції, які зобов'язані надавати медичну допомогу з отриманням відповідного посвідчення;

2.6. забезпечити інформування органів Військової служби правопорядку у Збройних Силах України про можливі адміністративні чи дисциплінарні правопорушення, вчинені військовослужбовцями.

3. Військовій службі правопорядку у Збройних Силах України

3.1. забезпечити належну взаємодію з органами Національної поліції України щодо обміну з ними інформацією для виявлення правопорушень вчинених військовослужбовцями.

Додаток: фотоматеріали на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

**Заступник начальника відділу
інспектування об'єктів контролю в
правоохоронних, судових органах та
військових формувань Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Сергій КОНОПЛЯСТИЙ

Додатки до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

